

Дъарык технологической картата.

Итегрированной дъарык: Грамотаба уерэтии уонна тулалыыр эйгэ.

Темата: «Сурук-бичик кистэлэнэ».

Иитээччи: Васильева Антонида Кузьминична.

Белех: Бэлэмнэнии белех.

Сыала: Палеограф идэтин билибиннэрии нунуе ус-туерт дорбоонноох тыллары истэн ырытарга, дорбооннору арааран истэргэ салбыы уерэтии, билиини чинэтии.

Тутгар тэриллэр: Буукубалаах карточка, хаамыска, куорсун, музыка, презентация, видео ырыа. дорбоон хонуута, контейнер, киистэ, фишка, уруьуйдаах карточка, фонарь, стакан, чэрниилэ, илиис.

Дърык керунэ: билии-керуу ооннуута.

Уерэтии ньымата: кэпсэтии, белебунэн улэ.

Сабабалаанар (куутуллэр) тумук:

-Ыйытыыларга чобуотук эппиэттиир, бэйэтин санаатын толору этэр, быьаарар. Бэриллибит соруудабы ейдуур, былааныыр, толорор, тибьэбэр тириэрдэр.

-Биир сыаллаах-соруктаах оболорун кытта кедьуустээхтик улэлиир уеруйэх.

Түбүмэх	Сатабыл, уерэби инэри	Иитээччи улэтэ	Иитиллээччи улэтэ	Туттуллар тэриллэр
<p>1. Оонньууга киири.</p> <p>Д/о: «Буукубаны сепке эт»</p> <p>(2 мунуутэ)</p>	<p>Эбэрдэлэьи, эйэбэс сыбыан.</p> <p>Билиилэрин тургутан кереллер.</p>	<p>- Утуе кунунэн оболоор! Бугун биьихэ терепуттэрбит, иитээчилэр, учууталбыт ыалдытты кэлбиттэр, дорооболоьоубун.</p> <p>Утуе кунунэн!</p> <p>- Чэ эрэ оболоор дьарыкпытын сабалыах иннинэ билиибитин чинэтиэх. Билигин болбойон истэбит. Дорбоон уонна буукуба туох уратылаахтарый? Дорбоону биьиги хайыбыты? Онтон буукубаны? (Дорбоону истэбит, буукубаны керевут). Маладыастар, саамай сеп.</p> <p>- Аны дорбооннорбутун хатылыахайын. Бу ханнык дорбоон бэлиэтэй? Онтон бу? Сеп, салбы. Маладыастар.</p> <p>- Саха тылыгар хас абабас дорбоон баарый? (абыс). Кылгас абабас дорбооннор холбоон тугу уескэтэллэрий? (дифтонг).</p> <p>Чэйин эрэ бэйэ бэйэбитин кердубут. Миэхэ... (обо аатын ааттыр) этиэгэ, ...тебетугэр ханнык буукубаны кэппитий?</p>	<p>- Оболор тегуруччу тураллар.</p> <p>Балдыттары кытта дорооболоьоллор.</p> <p>Боппууостарга эппиэтииллэр.</p>	<p><i>Буукубалаах карточка.</i></p>
<p>2. Иитээчи оонньуу соругун туруорар, ыйыты биэрэн оболору кытта оонньуу проблематын</p>	<p>Оонньууга проблема туруоран интириэс уескэти. Оболор сэнээрэн кыттылары.</p>	<p>-Арба дабаны оболоор, мин сайын Амма ерускэ сетуелуу сылдыан тугу эрэ булан ылбытым дии (хаамыска кердерер), тугуй бу?</p> <p>-Кырдык дабаны хаамыска дии. Керун, туох эрэ ойуулаах дии? Тугу ойуулаабыттара буолуой? Билиэххитин бабарабыт? Чэ оччобо биьиги билигин былыргы суругу- бичиги уерэтээччи палеограф буолабыт. Мин эьихэ аптаах</p>	<p>Иитээчи кэпсээнин болбойон истии, ыйытыга эппиэттэьин, оонньууга кытты.</p> <p>Тугу кербуттэрин быбаараллар ыйытыга эппиэтииллэр.</p>	<p><i>Хаамыска, куорсун.</i></p>

туруорар. (1 мунуутэ)		куорсун биэрэбин.	Куорсун иилинии, оруолга киирии.	
3. Тыныны гимнастиката, оолору уоскутуу, оруолга киллэрии (1 мунуутэ)	Оолор уоскуйан, оруолга киириилэрэ.	Музыка тыабыр. -Оолоор харахпытын симтибит, аа дьуо муннубутунан салгын ылабыт, аяхпытынан таарабыт. Ессе биирдэ, тынабыт, уоскуйабыт. Билигин биьиги палеограф буолан аптаах айанна турунуохпут.	Оолор тыныны гимнастикатын онороллор.	<i>Музыка.</i>
4. Проблеманы быаарыга улэ. Д/о: «Суьуебу бэлиэтэ» (5-7 мунуутэ)	Оолор иитээчи кэпсиин истэн сэнээриилэрэ, инэриниилэрэ.	Харахпытын арыдыбыт, уонна чуумпутук айаннаатыбыт. Экранна кердерер: Тийиэхтээх сирбитигэр тийэн кэллибит. Болбойон керун эрэ, туох кестеруй? Бу тугуй? Саамай сеп, хайа. Оолор былыр дьоннор ыраах тэйиччи олорор дьону кытта кэпсэтээрилэр, билсээрилэр сурук-бичик диэни айбыттар. Бастаан тааска, маска, туска уруьуйдаан бэлиэ хаалларар буолбуттар, бу бэлиэлэр кэнники буукубаа кубулуйбуттар. Маны барытын палеограф уерэтэр эбит. -Билигин «хайа» диэн тылы суьуех хонуутугар бэлиэтиэххэин. Чэ эрэ, «хайа» диэн тыл хас суьуехтээбэй? Саамай сеп, икки. Бастакы суьуебу ханныгый? Ханнык дорбоон иьиллэрий? Иккиэ? Хайаба туох ойууламмытый? (таба, кьи, собо)	Оолор иитээчини кытта хааман иьэллэр. Экранна тугу кереллерун ойуулаан кэпсэтэллэр. Тылы суьуеххэ арааран, хонууга бэлиэтииллэр.	<i>Презентация, хаамыска, дорбоон хонуута.</i>
5. Хамсанылаах сынньалан «Абаас дорбоон	Билиини чинэтии, оолор сынньанылара,	-Буу сылайдым дии, эьиги сылайдыгыт дуо? Сынньана таарыйа абаас дорбооммутун хатылыабын (Хамсанылаах ункуу)	Иитээчини кытта утуктэн ункуулуулэр.	<i>Видео ырыа.</i>

ырыата» (2 мунуутэ)	аралдыйыылары.			
6. Чинчийэр улэ О/о: «Палеограф» (15 мунуутэ)	Оболор соруудах толоруулары.	<p>-Чэйин эрэ билигин миэстэбитигэр олоробут. Эыги иннигитигэр остуолга кумахтаах контейнер, киистэ баар. Билигин биыги сэрэнэн киистэ кеметунэн кумахпытын ыраастыбыт (кумабы ыраастаан кердерер). Тыый тугу буллурут? Ороон ылан кердердубут. Чэйин эрэ оболоор кумахпытын туора уурдубут. Фишкабытын ылыбыт уонна дьиннээх палеограф курдук хаамыскаба туох урууудаммытын лупа нене керен быаарабыт уонна тылы фишканан бэлиэтибит. Ким сепке уурап эбитий?</p> <p>- Маладыастар аны иккис соруудаха киирэбит. Билигин биирдии2 кэлэн карточка талан ылагыт. Карточкаба тыллар сасыттар. Урууу керен тылы быаарабыт уонна бу тылы туьанан этии толкуйдуубут. Оболоор этии диэн тугуй? Этии диэн 2 эбэтэр элбэх тылтан турар ситимнээх сана буолар. Холобур: кыбын – кыбын буттэ; саас – сандал саас кэллэ. Керун эрэ доскаба этии схемата кестер. Бу хас тыллаах этииний? Бу? (икки, ус).</p>	<p>Оболор киистэ ылан буору хабан кереллер.</p> <p>Хаамыскаларын булан, урууудаммыт тылы фишканан бэлиэтииллэр.</p> <p>Урууу керен тылынан бэлиэтиир, 2-3 тыллаах этии онорор.</p>	<p>Контейнер, хаамыска, киистэ, фишка.</p> <p>Карточка, фонарь, стакан</p>
7. Тэтэрээткэ улэ (5 мунуутэ)	Илиини сурукка бэлэмнээбин, обо улэтэ.	Оболор биыги кумаабыга тугунан суруйабыт? Онтон былыр-былыр уруучка, харандаас суох эрдэгинэ дьоннор куорсуну чэрниилэбэ уган суруйаллар этэ. Дьиннээх палеограф суурдээх элбэби уерэтэр, суруйар уонна олус учугэй буочардаах эбит. Билигин биыги куорсуммутун ылан суруйан керуехпут. Куорсуммут тебетун сэрэнэн	Боппуроска эппиэттиир, болбойн быаарыны истэр. Тэтэрээткэ улэлиир.	Куорсун, чэрниилэ, салфетка, илиис.

		<p>чэрнийлэбэ уган ылабыт, уонна илиискэ бэриллибит уруууйу утуктэн, строканы тутуьан оноробут. Куорсуммутун сепке тутабыт. Биирдиилээн о5о5о кеме оноруу.</p>		
<p>б. Тумук, ырытыьыы. (1 мунуутэ)</p>	<p>Чинчийиилэрин туьунан санааларын истии. Тумук оноруу.</p>	<p>О5олор бугунну дьарыкпыт хайдах ааста дии санаатыгыт? Тугу улэлээтибит? Ханнык идэлээх дьон буоллубутуй? Маладьыастар, грамота дьарыгын тумуктуубут, керсүеххэ диэри.</p>	<p>О5олор эппиэттэрэ, санааларын уллэстиилэрэ, туг ордук астынмыттарын бэлиэтэьиннэрэ.</p>	